

УДК 323.1:355.4(477)

ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ ПІД ВПЛИВОМ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Аліна Янюк ^{а,*}

^а *Кафедра національної безпеки та політології,
Національний університет «Острозька академія», Острог, Україна*

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена аналізу трансформацій національної ідентичності української молоді під впливом російсько-української війни. У дослідженні поєднано огляд загальнонаціональних соціологічних опитувань провідних українських дослідницьких центрів (КМІС, Центр Разумкова, Фонд “Демократичні ініціативи”, група “Рейтинг”) та результати авторського анкетного опитування молоді, проведеного в березні–квітні 2025 року в 19 областях України. Отримані дані відображають загальні тенденції у формуванні національної свідомості серед молодого покоління. Результати аналізу показали, що громадянська ідентичність стала провідною моделлю самовизначення українців після 2014 року, а серед молоді цей тренд виявився ще більш вираженим: близько 80% респондентів визначають себе насамперед як громадян України. Значно посилюються патріотичні настрої: понад 90% опитаних молодих українців ідентифікують себе як патріоти, що корелює із загальнонаціональними показниками (98% у 2022 році). Водночас спостерігається прискорений мовно-культурний зсув: понад 75% молодих респондентів у повсякденному житті спілкуються переважно українською, а близько третини свідомо перейшли на неї після 2014 року. Війна стала каталізатором переосмислення історичної пам’яті: більшість молодих українців критично ставляться до радянської спадщини, натомість зростає інтерес до українських історичних постатей та культурних традицій. Отримані результати підтверджують, що війна істотно прискорила процес консолідації українського суспільства, а молоде покоління виступає авангардом цих змін. Молодь демонструє більш стійку громадянську ідентичність, вищий рівень

Ключові слова:

національна ідентичність, молодь, патріотизм, російсько-українська війна.

Адреса для кореспонденції:
alina.l.yaniuk@gmail.com

**ORCID:* <https://orcid.org/0009-0003-0946-0134>

Історія статті:

Отримана 02.05.2025
Прорецензована 03.06.2025
Прийнята до друку 24.06.2025

Зміст цієї роботи може бути використаний на умовах міжнародної ліцензії Creative Commons Attribution NonCommercial NoDerivs (CC BY-NC-ND 4.0). Будь-яке подальше розповсюдження цієї роботи повинно містити покликання на автора(ів) та назву роботи, покликання на журнал та DOI.

патріотизму та готовність брати особисту відповідальність за майбутнє країни. Це свідчить про формування нового ціннісного ядра української політичної нації, яке стане фундаментом для її подальшого розвитку в повоєнний період.

Вступ. Українська національна ідентичність завжди залишалася складним і багатоплановим феноменом, що формувалася під впливом історичних, культурних та політичних чинників. Тривале існування України в межах різних імперських утворень та радянської системи зумовило амбівалентність національного самоусвідомлення, яка проявлялася в суперечливості між різними моделями ідентифікації. Як слушно зауважує Микола Рябчук (2019), українське суспільство протягом тривалого часу перебувало в стані дихотомії, намагаючись балансувати між європейським вектором розвитку та постколоніальними спадковими впливами.

Події останнього десятиліття істотно прискорили трансформаційні процеси у сфері ідентичності. Початок російсько-української війни 2014 року став потужним каталізатором переосмислення національного самовизначення. Водночас повномасштабне вторгнення 24 лютого 2022 року, коли Росія здійснила чергову спробу зруйнувати український суверенітет, ще більше загострило ці процеси. Війна актуалізувала питання мови, культури, історичної пам'яті та ставлення до радянської спадщини, спричинивши масштабний зсув у суспільних уявленнях про сутність української ідентичності. Відбулася радикалізація суспільного дискурсу, активізувалися процеси деколонізації та дерусифікації, а національна консолідація перетворилася на один із провідних політичних і культурних трендів.

Упродовж останніх років спостерігається відчутне зміцнення як громадянської, так і національної ідентичності. Якщо раніше в Україні існували виразні регіональні відмінності у ставленні до мови, історії та політичних орієнтирів, то в умовах війни ці розбіжності значною мірою втратили актуальність. Українці дедалі більше ідентифікують себе як частину єдиної політичної нації, незалежно від регіонального походження чи мовної практики. Значно зросла підтримка української мови як ключового маркера національної ідентичності, водночас посилюється критичне ставлення до російської культури та радянської спадщини.

Наразі особливого значення набуває дослідження національної ідентичності саме української молоді. Саме молоде покоління постає носієм нових ціннісних орієнтацій, найбільш відкритим до суспільних змін і водночас найбільш вразливим до інформаційних впливів та глобалізаційних процесів. У контексті війни молодь постає не лише як соціальна група, що переживає радикальні трансформації власної ідентичності, але і як ключовий чинник формування майбутнього української державності. Так, проблема осмислення національної ідентичності молодого покоління в умовах російсько-української війни постає однією з найважливіших як для наукових досліджень, так і для громадянської практики.

Огляд літератури. Проблематика української національної ідентичності та її трансформацій упродовж останнього десятиліття стала предметом пильної уваги як українських, так і західних дослідників, а також аналітичних центрів. Станом на 2014 рік у наукових працях відзначався виразний регіональний поділ ідентичнісних орієнтацій: східні та південні області України демонстрували тісніші культурні й ментальні зв'язки з російським простором, тоді як західні та центральні регіони характеризувалися більш виразною проукраїнською ідентичністю. Події Революції гідності 2013–2014 рр. та початок війни на Донбасі стали переломним моментом, який актуалізував вивчення цього феномена, адже саме тоді відбувся інтенсивний зсув у бік усвідомлення власної української національної належності.

Одним із ключових питань, яке постало відразу після початку російської агресії, було: чи призведуть трагічні події 2014 року до глибшого розколу українського суспільства, чи, навпаки, сприятимуть його консолідації? У цьому контексті важливим є дослідження Ірини Бекешкіної “Трансформації суспільних настроїв в умовах протидії агресії Росії на Донбасі: регіональний вимір” (Гарань, О. та інші, 2017), де проаналізовано регіональні відмінності ідентичнісних змін після Майдану. Отримані результати засвідчили, що, попри початкові побоювання, вже у 2015 році більшість мешканців підконтрольних Україні територій Донбасу ідентифікували себе насамперед як громадяни України. Це засвідчило не розкол, а зростання загальнонаціональної солідарності.

Подальші дослідження підтверджували цю тенденцію. Зокрема, у всеукраїнському опитуванні “Хто ми? Портрет українців очима українців”, яке провели фахівці Українського інституту майбутнього 2021 року, зафіксовано значне зменшення частки тих, хто відчував особисту близькість до росіян: лише 22% проти 50% у 2010 році. Це свідчить про поступове дистанціювання від ідеології “русского мира” та посилення відчуття національної єдності. Як зазначив Вадим Денисенко, один із авторів проєкту, українці як нація фактично відбулися, спростувавши путінський наратив про “єдиний народ”.

Окреме місце в дослідженнях посідає мовне питання як ключовий маркер національної ідентичності. Згідно з аналізом Vox Ukraine (Перевощиків, К., Степанюк, В., 2021), від 1992 до 2019 року частка громадян, які спілкуються в родинному колі переважно або виключно українською, зросла з 36,8% до 46%. Паралельно зросла й підтримка української мови як єдиної державної: якщо у 2011 році таку думку поділяли 48% опитаних, то у 2020 році цей показник досяг 66%. При цьому соціологічні дані свідчать, що мовний чи етнічний чинник дедалі менше визначає самоідентифікацію: у 2022–2024 роках 81% українськомовних та 75% російськомовних респондентів насамперед ідентифікували себе як громадян України (Фонд “Демократичні ініціативи” імені Ілька Кучеріва, 2025). Це вказує на високий рівень інтеграції різних мовних груп у межах єдиної політичної нації.

Узагальнюючи наукові здобутки 2014–2021 рр., можна констатувати послідовне зростання національно-громадянської консолідації. Попри побоювання,

що війна може посилити регіональні поділи, емпіричні дані демонструють протилежне: в усіх регіонах країни спостерігається підвищення значущості ідентифікації себе насамперед як громадянина України. Це створило підґрунтя для формування зрілої політичної нації, об'єднаної не лише етнічними чи мовними маркерами, а й спільними демократичними цінностями та прагненням до незалежності.

Західні дослідники також аналізували зміцнення української ідентичності, особливо в контексті “воєн пам'яті” та деструктивного впливу російської пропаганди. У доповіді Лондонської школи економіки “From “Memory Wars” to a Common Future: Overcoming Polarisation in Ukraine” (Democracy Digest, 2020) під керівництвом Пітера Померанцева наголошено, що Кремль систематично використовував історичні суперечки для розколу українців. Автори підкреслили, що просте спростування російських міфів є недостатнім; необхідним є формування власного інтегративного наративу, який би об'єднував різні регіони. У публікації зроблено висновок, що агресивна політика Кремля мала зворотний ефект: замість деструкції вона сприяла консолідації української ідентичності. Подібний висновок робить і Олеся Хромейчук, яка розглядає Україну як “лабораторію” гібридної війни, де попри масштабні зовнішні впливи суспільство виробило імунітет до маніпуляцій та почало активно формувати об'єднавчі смисли (Khromeychuk, O., 2020).

Особливо відчутними стали зміни після 24 лютого 2022 року. Соціологічні опитування, зокрема дані КМІС (липень 2022 року), засвідчили безпрецедентне зростання рівня патріотизму та національної єдності: 85% громадян у всіх регіонах країни ідентифікували себе передусім як громадяни України (Дембіцький, С., 2022). Показники на Півдні (80%) та Сході (77%) практично зрівнялися з Заходом (80%) і Центром (82%), що свідчить про подолання давніх регіональних диспропорцій. Дані Фонду “Демократичні ініціативи” та Центру Разумкова (грудень 2024 року) підтвердили, що незалежно від мови спілкування чи етнічного походження більшість населення ототожнює себе з українською політичною нацією (Фонд “Демократичні ініціативи” імені Ілька Кучеріва, 2025). Таким чином, російське вторгнення, попри свою трагічність, стало фактором національної мобілізації, який не змогла забезпечити жодна внутрішня політична кампанія попередніх десятиліть.

Узагальнюючи сучасний стан наукових досліджень, можна стверджувати, що у 2014–2025 рр. відбувся якісно новий етап у розвитку української національної ідентичності. Якщо раніше Україну часто описували як “поділену країну”, то нині ця схема є застарілою та не відповідає дійсності. Дослідники все частіше підкреслюють формування інтегрованої політичної нації, що базується на громадянській ідентичності та спільних цінностях. Війна стала каталізатором цього процесу, пришвидшивши відмову від радянсько-російських ідентифікаційних маркерів та зміцнивши нові символи єдності. Водночас у наукових працях наголошують на важливості подальшого розвитку інклюзивної національної пам'яті та консолідованого історичного наративу,

аби унеможливити використання зовнішніх впливів для розпалювання внутрішніх суперечностей. Таким чином, досвід 2014–2025 років показує виняткову динаміку української національної ідентичності: від вразливого об'єкта пропаганди вона перетворилася на фундамент стійкості, єдності та політичної зрілості нації. Подальший аналіз емпіричних даних дає змогу поглибити розуміння того, як війна вплинула на самоусвідомлення української молоді.

Мета та завдання

Мета дослідження – проаналізувати особливості національної ідентичності української молоді в умовах російсько-української війни.

Для досягнення мети дослідження передбачено виконання таких завдань:

1. Здійснити огляд досліджень, присвячених проблематиці української національної ідентичності та її трансформацій після 2014 року.

2. Проаналізувати вплив повномасштабного російського вторгнення 2022 року на процеси формування української національної ідентичності серед молоді.

Дані та методи дослідження

Емпіричну основу дослідження становлять результати всеукраїнських соціологічних опитувань і досліджень громадської думки, які провели провідні дослідницькі інституції України. Зокрема, використано дані Київського міжнародного інституту соціології (KMIC) щодо показників національно-громадянської ідентичності, матеріали Фонду “Демократичні ініціативи” імені Ілька Кучеріва, Центру Разумкова, соціологічної групи “Рейтинг”, Українського інституту майбутнього що стосуються ставлення населення до питань національної єдності.

Важливим емпіричним доповненням стало власне опитування української молоді, проведене у березні–квітні 2025 року на тему “Зміна української національної ідентичності серед молоді під час російсько-української війни”. У дослідженні взяли участь 112 респондентів віком від 18 до 45 років. Опитування охоплювало молодь з 19 регіонів України, що дозволило порівняти позиції респондентів з різних соціокультурних середовищ. Опитування здійснювалося у форматі онлайн-анкетування із використанням структурованої анкети, що включала як закриті, так і напіввідкриті запитання. Такий формат забезпечив можливість збору кількісних даних для подальшого статистичного аналізу, а також дозволив респондентам висловити власні міркування у розгорнутій формі. Важливо зазначити, що опитування не є репрезентативним у строгому статистичному сенсі, однак отримані результати дають змогу простежити загальні тенденції та особливості сприйняття національної ідентичності серед молоді. Таким чином, воно виконує роль якісного доповнення до даних, отриманих від провідних соціологічних інституцій. Методологічно дослідження ґрунтується на аналізі кількісних даних, отриманих у результаті соціологічних опитувань, що дало змогу простежити зміни у суспільних настроях та окреслити ключові особливості національної ідентичності молоді в умовах війни.

Результати дослідження

Після Революції гідності дедалі більше громадян почали усвідомлювати себе насамперед українцями, а не лише мешканцями певного регіону чи представниками етнічної групи. За даними багаторічного моніторингу Київського міжнародного інституту соціології, простежується чітка динаміка зростання частки українців, які ідентифікують себе передусім як громадяни України (Рис. 1).

Рис. 1. Динаміка зміни ідентифікації українців за національністю (1992–2024)

Джерело: Фонд «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва, 2025.

Якщо на початку 2000-х років лише близько 40% українців називали себе передусім громадянами України, то в 2010–2013 рр. цей показник піднявся до 51%. Події Майдану та початок війни на Донбасі у 2014 році стали каталізатором консолідації: до 2021 р. рівень загальнонаціональної ідентифікації перевищив 60%, а після повномасштабного вторгнення сягнув рекордних значень. Показово, що трансформація охопила й традиційно більш проросійські регіони. Так, за даними опитування 2014 року (Соціологічна група «Рейтинг», 2014), 76% мешканців Сходу та 66% Півдня підтримали б проголошення незалежності України, якби референдум повторили. Отже, у 2014–2015 рр. відбулося істотне зростання рівня національної єдності, що заклало основу для подальшої консолідації.

У наступні роки цей процес продовжувався, хоча вже без таких різких стрибків. Загалом суспільні настрої залишалися патріотичними: у 2019 р. 83% громадян заявляли, що вважають себе патріотами (Rating Group, 2019). Водночас поступово зростала підтримка української мови та культури як ключових маркерів ідентичності. Важливу роль у цьому відіграла державна політика: запровадження мовних квот на телебаченні й радіо, а також ухвалення у 2019 р.

Закону “Про забезпечення функціонування української мови як державної” сприяли зростанню престижу української у публічному просторі.

Особливо відчутні зміни сталися під час гібридної та повномасштабної війни. Якщо у 2012–2014 рр. приблизно половина громадян користувалася російською мовою у повсякденному житті (45–46% у 2014 р.), то після 2022 р. цей показник суттєво знизився. На початку 2022 р. вже 86,5% респондентів вказували українську як основну мову спілкування, тоді як російську – лише 13,5% (Kulyk, V., 2023). Цю динаміку ілюструють показники використання мови в різних сферах життя (Рис. 2).

Рис. 2. Зростання використання української мови у повсякденному житті (2014–2022)

Джерело: Kulyk, V., 2023.

У грудні 2022 р. 62,6% українців користувалися українською мовою вдома (проти 48,8% у 2014 р.), у робочому спілкуванні – 67,7% (проти 38,1% у 2014 р.). Аналогічно, половина опитаних зазначила, що читає інтернет-матеріали українською (проти 16,1% у 2014 р.). Війна суттєво прискорила цей “мовний зсув”, мобілізувавши навіть тих, хто раніше звично користувався російською (Kulyk, V., 2023).

Водночас важливо підкреслити, що мовний чинник перестав бути визначальним для самоідентифікації. За даними КМІС, у 2022 р. 81% україномовних і 75% російськомовних респондентів ідентифікували себе насамперед як громадяни України (Фонд “Демократичні ініціативи” ім. Ілька Кучеріва, 2025). Це свідчить про те, що мовна самоідентифікація формується переважно не

через мову як таку, а через усвідомлення національної свідомості та спільної приналежності за долю України у війні.

Авторське опитування української молоді підтвердило домінування громадянської ідентичності у цій віковій групі. На запитання “Як ви ідентифікуєте себе в національному контексті?” переважна більшість респондентів відповіла “українець/українка”. Майже 80% молодих опитаних визначили свою ідентичність насамперед як громадянина/громадянку України, а не за етнічним чи регіональним критерієм. Лише близько 5% акцентували увагу на етнічному вимірі, тоді як решта поєднувала громадянську та етнічну складові або вагалася. Порівняння з даними загальнонаціональних опитувань підтверджує цю тенденцію. Так, за дослідженням Центру Разумкова (2024), 46% українців віддавали перевагу громадянському визначенню нації, тоді як етнокультурного підходу дотримувалися 28% (Центр Разумкова, 2024). Серед молоді ж громадянська ідентичність виявилася ще більш вираженою. Соціолог Олександр Шульга зауважив (Громадське радіо, 2017), що молодші покоління значно частіше називають себе громадянами України. Наші результати це підтверджують: молодь, вихована в постмайданному суспільстві та україномовному освітньому середовищі, має сформоване “ядро” ідентичності. Як ще у 2020 р. зауважувала Ірина Бекешкіна (Фонд “Демократичні ініціативи” ім. Ілька Кучеріва, 2020), “ідентичність інтенсивно формується, але ядро вже сформувалося... Я не бачу, щоб могли бути відступи назад”.

Повномасштабна агресія Росії прискорила цей процес. На Півдні та Сході частка тих, хто ототожнює себе лише з українською нацією, зросла з 60% до 75% (Центр Разумкова, 2024). Війна фактично “перекроїла” уявлення про національну належність, остаточно відмежувавши українську політичну спільноту від “руського мира”. Зростання національної свідомості супроводжується підйомом патріотичних настроїв. За даними групи “Рейтинг” (Visit Ukraine, 2022), у серпні 2022 р. 98% громадян пишалися своїм громадянством, а 81% були готові відкрито демонструвати національну символіку. Авторське опитування молоді показало схожий результат: понад 90% молодих українців ідентифікують себе як патріоти (44% – “так, безумовно”, 49% – “швидше так”). Лише близько 10% сумніваються або не ототожнюють себе з цим поняттям.

Регіональні розбіжності також практично зникли: негативне ставлення до Росії у 2022–2023 рр. зафіксоване серед 96% мешканців Заходу, 93% Центру, 90% Півдня і 88% Сходу (Фонд “Демократичні ініціативи” ім. Ілька Кучеріва, 2025). У нашому дослідженні молодь демонструє ще більш одностайну позицію: 95% респондентів відзначили різке погіршення ставлення до Росії після 2014 р. Ця єдність на основі спільного ворога стала соціальним цементам, який об’єднав молодь незалежно від регіону чи мови.

Важливою ознакою трансформації ідентичності стало зростання почуття особистої відповідальності за долю країни. У нашому опитуванні 78% молодих респондентів заявили, що війна підштовхнула їх брати більшу відповідальність за майбутнє України. Це відображається у високому рівні волонтерської

діяльності, службі у Збройних силах України та інформаційному спротиві. Таким чином, молодь не лише декларує патріотизм, але й активно реалізує його через конкретні дії.

Мовно-культурний зсув став ще одним важливим проявом змін. За результатами нашого опитування, понад 75% молоді у 2025 р. користуються українською у повсякденному житті, близько 10% – двомовні, і лише 2–3% залишаються винятково російськомовними. Для третини респондентів цей вибір став усвідомленим кроком після 2014 р. Війна спричинила масовий відхід від російської мови та одночасно підвищила престиж української.

Зміни простежуються і в історичній пам'яті. Близько 62% молодих респондентів заявили, що стали більш негативно ставитися до радянської спадщини, тоді як 40% переглянули свої погляди на українських історичних постатей у позитивному ключі (Рис. 3). Це свідчить про поступове утвердження проукраїнського наративу та переосмислення героїчного минулого.

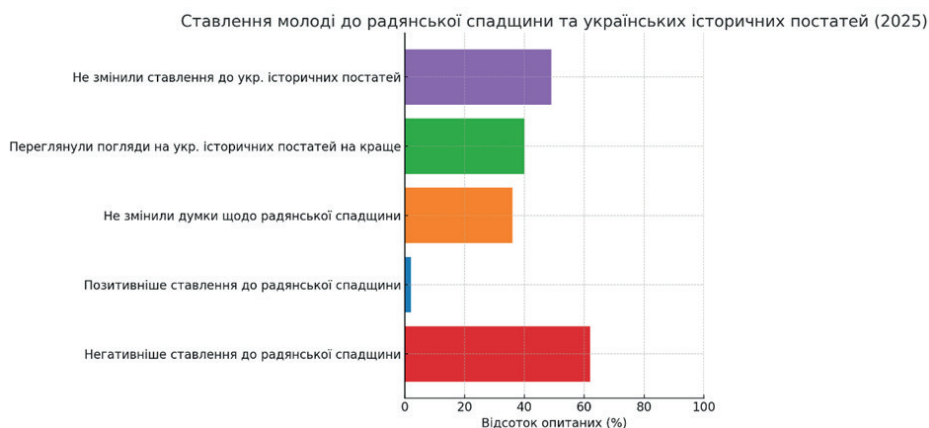

Рис. 3. Ставлення молоді до радянської та українських історичних постатей

Джерело: власне дослідження авторки.

Не менш показовим є ставлення до культури: дві третини молодих українців заявили, що під час війни почали більше цінувати й вивчати українську культуру, традиції та символіку (Рис. 4). Для них вона перестала бути лише буденною частиною життя і стала джерелом гордості та сили.

Аналіз результатів національних опитувань (КМІС, Центр Разумкова, "Демократичні ініціативи"), експертних оцінок і авторського дослідження дає підстави говорити про історичний злам у масовій свідомості українців, особливо серед молодого покоління.

Рис. 4. Ставлення молоді до української культури після початку війни

Джерело: власне дослідження авторки.

Відбулося утвердження громадянської ідентичності як провідної, відмежування від “руського мира” та формування нової якості патріотизму, що поєднує любов до країни, готовність до захисту й активну громадянську позицію. Молодь входить у доросле життя з чіткішим усвідомленням “хто ми є”, ніж будь-яке попереднє покоління. Ця нова національна самосвідомість, загартована війною, стає фундаментом для повоєнної відбудови та подальшого розвитку української політичної нації.

Висновки

Порівняльний аналіз загальнонаціональних соціологічних даних та результатів авторського опитування молоді засвідчив, що процес консолідації української нації після 2014 року та особливо у 2022–2025 рр. набув безпрецедентної інтенсивності. Загальнонаціональні опитування фіксують стале зростання громадянської ідентичності, патріотичних настроїв та мовно-культурного зсуву на користь українського. Авторське дослідження демонструє, що серед молоді ці тенденції виражені ще сильніше: близько 80% респондентів ідентифікують себе передусім як громадяни України, понад 90% називають себе патріотами, а понад 75% спілкуються переважно українською.

Таким чином, молоде покоління не лише відображає загальносуспільні зміни, але й виступає їхнім авангардом, формуючи нове ціннісне ядро української нації. Війна прискорила відмову від радянських і російських ідентифікаційних моделей та утвердила українську мову, культуру й історичну пам'ять як ключові маркери національної ідентичності. Це створює потужний фундамент для повоєнної відбудови та подальшого розвитку єдиної політичної нації.

Бібліографічні покликання:

Arena programme report (2020). *From "Memory Wars" to a Common Future: Overcoming Polarisation in Ukraine*. London School of Economics and Political Science. URL: <https://www.lse.ac.uk/iga/assets/documents/Arena-LSE-From-Memory-Wars-to-a-Common-Future-Overcoming-Polarisation-in-Ukraine.pdf>

Khromeychuk, O. (2020). *Kremlin memory wars and the search for a unifying Ukrainian national identity*. Atlantic Council. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/kremlin-memory-wars-and-the-search-for-a-unifying-ukrainian-national-identity>

Kulyk, V. (2023). Ukrainians Now (Say That They) Speak Predominantly Ukrainian. *Ukrainian Analytical Digest*, 1, 6–11. URL: <https://doi.org/10.3929/ethz-b-000623475>

Rating Group. (2019). *Динаміка патріотичних настроїв українців: серпень 2019*. URL: https://old.ratinggroup.ua/files/ratinggroup/reg_files/rg_patriotyzm_082019.pdf

Visit Ukraine. (2022). *Мовне питання та донати на ЗСУ: що почали робити українці з початку війни?* URL: <https://visitukraine.today>

Гарань, О. (Ред.), Бекешкіна, І., Бураковський, І., Золкіна, М., Кермач, Р., Сидорчук, О., & Чабанна, М. (2017). *Трансформації суспільних настроїв в умовах протидії агресії Росії на Донбасі: регіональний вимір*. Київ: Стилос.

Громадське радіо. (2017). *Відчуття відповідальності за країну у молоді та в людей, які жили в СРСР, майже не відрізняється, – соціолог*. URL: <https://hromadske.radio/podcasts>

Дембіцький, С. (2022). *Показники національно-громадянської української ідентичності*. Київський міжнародний інститут соціології. URL: <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1131&page=1>

Перевошиков, К., & Степанюк, В. (2021). *Вперед у майбутнє. Позитивні зміни за 30 років незалежності України*. VoxUkraine. URL: <https://voxukraine.org/vpered-u-maibutnie-pozitivni-zminy-za-30-rokiv-nezalezhnosti-ukraini>

Рябчук, М. (2019). *Долання амбівалентності. Дихотомія української національної ідентичності – Історичні причини та політичні наслідки: монографія*. Київ: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України.

Соціологічна група "Рейтинг". (2014). *86% українців вважають себе патріотами своєї країни*. Фонд "Демократичні ініціативи" ім. Ілька Кучеріва. URL: <https://dif.org.ua/article/86-ukraintsiv-vvazhayut-sebe-patriotami-svoei-kraini-sotsiologichna-grupa-reyting>

Український інститут майбутнього. (2021). *Хто ми? Портрет українців очима українців*. URL: <https://uifuture.org/publications/hto-my-portret-ukrayincziv-ochyma-ukrayincziv/>

Фонд "Демократичні ініціативи" ім. Ілька Кучеріва. (2025). *Україна єдина: національна належність, ідентичність, мова та державні атрибути – всеукраїнське опитування*. URL: <https://dif.org.ua/article/ukraina-edina-natsionalna-nalezhnist-identichnist-mova-ta-derzhavni-atributi-vseukrainske-opituvannya>

Фонд "Демократичні ініціативи" ім. Ілька Кучеріва. (2020). *Ірина Бекешкіна: Україна патріархальна, зріла, відкрита до чужинців та все ще... плаксива*. URL: <https://dif.org.ua/article/irina-bekeshkina-ukraina-patriarkhalna-zrila-vidkrita-do-chuzhintsiv-ta-vse-shche-plaksiva>

Центр Разумкова. (2024). *Ідентичність громадян України: тенденції змін (червень 2024 р.)*. URL: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/identychnist-gromadian-ukrainy-tendentsii-zmin-cherven-2024r>

References:

Arena programme report (2020). *From "Memory Wars" to a Common Future: Overcoming Polarisation in Ukraine*. London School of Economics and Political Science. <https://www.lse.ac.uk/iga/assets/documents/Arena-LSE-From-Memory-Wars-to-a-Common-Future-Overcoming-Polarisation-in-Ukraine.pdf>

Dembitskyi, S. (2022). *Pokaznyky natsionalno-hromadianskoi ukrainskoi identychnosti*. Kyivskyi mizhnarodnyi instytut sotsiologhii. URL: <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1131&page=1>

Fond «Demokratychni initsiatyvy» im. Ilka Kucheriva. (2020). *Iryna Bekeshkina: Ukraina patriarkhalna, zryla, vidkryta do chuzhyntsyv ta vse shche... plaksyva*. URL: <https://dif.org.ua/article/irina-bekeshkina-ukraina-patriarkhalna-zryla-vidkryta-do-chuzhyntsyv-ta-vse-shche-plaksyva>

Fond «Demokratychni initsiatyvy» im. Ilka Kucheriva. (2025). *Ukraina yedyna: natsionalna nalezhnist, identychnist, mova ta derzhavni atrybuty – vseukrainske opytuvannia*. URL: <https://dif.org.ua/article/ukraina-edina-natsionalna-nalezhnist-identychnist-mova-ta-derzhavni-atributi-vseukrainske-opytuvannia>

Haran, O. (Red.), Bekeshkina, I., Burakovskiy, I., Zolkina, M., Kermach, R., Sydorchuk, O., & Chabanna, M. (2017). *Transformatsii suspilnykh nastroyv v umovakh protydyi ahresii Rosii na Donbasi: rehionalnyi vymir*. Kyiv: Stylos.

Hromadske radio. (2017). *Vidchuttia vidpovidalnosti za krainu u molodi ta v liudei, yaki zhyly v SRSR, maizhe ne vidrizniaetsia, – sotsiologh*. URL: <https://hromadske.radio/podcasts>

Khromeychuk, O. (2020). *Kremlin memory wars and the search for a unifying Ukrainian national identity*. Atlantic Council. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/kremlin-memory-wars-and-the-search-for-a-unifying-ukrainian-national-identity>

Kulyk, V. (2023). Ukrainians Now (Say That They) Speak Predominantly Ukrainian. *Ukrainian Analytical Digest*, 1, 6–11. <https://doi.org/10.3929/ethz-b-000623475>

Perevoshchykov, K., & Stepaniuk, V. (2021). *Vpered u maibutnie. Pozytyvni zminy za 30 rokiv nezalezhnosti Ukrainy*. VoxUkraine. URL: <https://voxukraine.org/vpered-u-maibutnie-pozityvni-zminy-za-30-rokiv-nezalezhnosti-ukraini>

Rating Group. (2019). *Dynamika patriotychnykh nastroyv ukraintsiv: serpen 2019*. URL: https://old.ratinggroup.ua/files/ratinggroup/reg_files/rg_patriotyzm_082019.pdf

Riabchuk, M. (2019). *Dolannia ambivalentnosti. Dykhotomiia ukrainskoi natsionalnoi identychnosti – Istorychni prychny ta politychni naslidky: monohrafiia*. Kyiv: IPiEND im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy.

Sotsiologichna hrupa "Reitynh". (2014). *86% ukraintsiv vvazhaiut sebe patriotamy svoiei krainy*. Fond «Demokratychni initsiatyvy» im. Ilka Kucheriva. URL: <https://dif.org.ua/article/86-ukraintsiv-vvazhayut-sebe-patriotami-svoei-kraini-sotsiologichna-grupa-reyting>

Tsentr Razumkova. (2024). *Identychnist hromadian Ukrainy: tendentsii zmin (cherven 2024 r.)*. URL: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/identychnist-hromadian-ukrainy-tendentsii-zmin-cherven-2024r>

Ukrainskyi instytut maibutnoho. (2021). *Khto my? Portret ukraintsiv ochyma ukraintsiv*. URL: <https://uifuture.org/publications/hto-my-portret-ukrayincziv-ochyma-ukrayincziv/>

Visit Ukraine. (2022). *Movne pytannia ta donaty na ZSU: shcho pochaly robyty ukraintsi z pochatku viiny?* URL: <https://visitukraine.today>

FORMATION OF NATIONAL IDENTITY AMONG UKRAINIAN YOUTH UNDER THE INFLUENCE OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR

Alina Yaniuk ^{a,*}

^a *Department of National Security and Political Science, The National University of Ostroh Academy, Ostroh, Ukraine*

ABSTRACT

The article examines the transformation of Ukrainian youth's national identity in response to the Russian-Ukrainian war. The study combines an overview of nationwide sociological surveys conducted by leading Ukrainian research institutions (KIIS, Razumkov Centre, Ilko Kucheriv «Democratic Initiatives» Foundation, and the «Rating» group) with the results of the author's own survey of young people, conducted in March–April 2025 across 19 regions of Ukraine. Although the youth survey is not fully representative, its findings reflect broader social tendencies in the formation of national consciousness among the younger generation. The results demonstrate that civic identity has become the dominant model of self-identification in Ukraine since 2014, and this trend is particularly pronounced among young people, with nearly 80% of respondents primarily identifying themselves as citizens of Ukraine. Patriotic sentiments have grown significantly, with over 90% of young respondents considering themselves patriots, a figure that aligns with nationwide trends (98% in 2022). At the same time, an accelerated linguistic and cultural shift is observed: more than 75% of young respondents use Ukrainian as their primary language in everyday life, while about one-third have consciously switched to it since 2014. The war has also reshaped historical memory: most young Ukrainians have developed a more critical stance towards the Soviet legacy, while interest in Ukrainian historical figures and cultural traditions has increased markedly. Overall, the findings confirm that the war has accelerated the consolidation of Ukrainian society, with youth playing a vanguard role in this process. The younger generation demonstrates a more stable civic identity, higher levels of patriotism, and greater readiness to assume responsibility for the country's future. These trends indicate the emergence of a new value-based core of the Ukrainian political nation, which will serve as a foundation for its post-war reconstruction and further development.

ARTICLE INFO

Keywords:

national identity, youth, patriotism, Russian-Ukrainian war.

**Corresponding author:*

alina.l.yaniuk@gmail.com

*ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-0946-0134>

Article history:

Received 02.05.2025

Peer-reviewed 03.06.2025

Accepted 24.06.2025

Content from this work may be used under the terms of the Creative Commons Attribution NonCommercial NoDerivs Licence (CC BY-NC-ND 4.0). Any further distribution of this work must maintain attribution to the author(s) and the title of the work, journal citation and DOI.